

Toetsingen Raad van Toezicht werpen vruchten af

De Raad van Toezicht Beroepsuitoefening Accountants-Administratieconsulenten heeft in maart jl. zijn Verslag van de werkzaamheden 2006 gepubliceerd. Op basis van de uitkomsten van de in 2006 uitgevoerde periodieke preventieve toetsingen, en dan met name die van de hertoetsingen, trekt de Raad de conclusie dat, na vier jaar toezicht, reeds een kwaliteitsslag is gemaakt. Gebleken is dat AA-kantoren de afgelopen jaren hebben geïnvesteerd in het stelsel van kwaliteitsbeheersing en extra inspanningen hebben geleverd als het gaat om kwaliteitsbeleid. In dit artikel worden de bevindingen van de Raad en de ontwikkelingen waarmee hij zich in 2006 geconfronteerd heeft gezien nader uiteengezet.*

MR. A.J.W.M. JURGENS

Inleiding

De Raad van Toezicht is eind 2002 ingesteld door de NOvAA en vanaf 2003 actief bezig met de uitvoering van periodieke preventieve toetsingen. De Ledenvergadering heeft met de instelling van de Raad ingestemd door middel van het aannemen van de Verordening op de Raad van Toezicht en de Verordening op de Periodieke Preventieve Toetsing. In deze verordeningen zijn de taak en de werkwijze van de Raad vastgelegd en zijn dwingende bepalingen opgenomen voor AA-Accountants. Na tien proeftoetsingen in 2002 is de Raad per 1 januari 2003 officieel van start gegaan met de uitvoering van de periodieke preventieve toetsingen. In de jaren 2004 en 2005 kon voor het eerst een gehele jaartranche aan toetsingen worden uitgevoerd. Ook in 2006 heeft de Raad dit gerealiseerd. Hij kijkt in zijn verslag tevreden terug op het verloop van deze toetsingen.

Het verslagjaar 2006 stond voor de

Raad en voor het accountantsberoep in belangrijke mate in het teken van de inwerkingtreding van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) en de Wta-vergunningaanvraag bij de Autoriteit Financiële Markten (AFM). De Raad heeft meerdere malen met het bestuur van de NOvAA overleg gevoerd over de gevolgen van de nieuwe regelgeving voor de toetsingen. Op verzoek van het NOvAA-bestuur heeft de Raad, anticiperend op de nieuwe regelgeving, AA-kantoren de mogelijkheid geboden om een versnelde periodieke preventieve toetsing uit te laten voeren. Dit heeft gevolgen gehad voor de oorspronkelijke jaarplanning van de Raad, maar door met name de bereidwillige medewerking van de toetsers, de accountantskantoren en overige betrokkenen heeft de Raad uiteindelijk zijn kwantitatieve doelstelling behaald. Verder heeft de Raad zich in het verslagjaar geconfronteerd gezien met de gevolgen van een uitspraak van het

College van Beroep voor het bedrijfsleven die grote consequenties heeft gehad voor het regelgevend kader waarbinnen de Raad zijn werkzaamheden uitoefent.

Verandering samenstelling Raad

Tegen het eind van het verslagjaar is de samenstelling van de Raad veranderd. De Raad heeft afscheid genomen van de heer mr. B. de Hoogh als voorzitter. Hij is per 1 januari 2007 opgevolgd door de heer mr. A.J.W.M. Jurgens, voorheen plaatsvervangend voorzitter. De heer mr. N. Schaar maakt vanaf die datum deel uit van de Raad in de functie van plaatsvervangend voorzitter. De heer Schaar is oud-advocaat-generaal bij het Gerechtshof te Amsterdam en momenteel raadsheer in het Gerechtshof te 's-Gravenhage. De zittingstermijn van twee andere raadsleden is door het NOvAA-bestuur met vier jaar verlengd.

Het past de Raad een woord van dank uit te spreken aan de heer De Hoogh. De heer De Hoogh heeft sinds de installatie van de Raad in 2002 zijn taak als voorzitter altijd met zeer veel betrokkenheid en enthousiasme vervuld en kan terugzien op vele belangrijke gebeurtenissen, waaronder de samenwerking met andere instanties, zoals het NIVRA/College Toetsing Kwaliteit (CTK) en de vereniging Samenwerkende Registeraccountants en Accountants-Administratieconsulenten (SRA).

Verandering regelgevend kader werkzaamheden Raad

In september 2006 heeft het College van Beroep voor het bedrijfsleven uitspraak gedaan in een beroepsprocedure die door een door de Raad getoetst accountantskantoor was aangespannen. Op grond van deze uitspraak is komen vast te staan dat de Raad geen bestuursorgaan in de zin van de Algemene wet bestuursrecht is en dus niet zelfstandig (zonder mandaat) besluiten kan nemen. In de uitspraak werd eveneens door het College geconcludeerd dat er geen wettelijke basis is op grond waarvan de Raad, naar aanleiding van een uitgevoerde toetsing, bedragen in rekening kan brengen. Hetgeen in de Verordeningen op de Raad van Toezicht en de Periodieke Preventieve Toetsing is opgenomen oordeelt het College als onvoldoende. Opmerkelijk, omdat de destijds totstandgekomen verordeningen de instemming hadden verkregen van het Ministerie van Financiën. Over deze uitspraak is juridisch advies ingewonnen en intensief overleg gevoerd tussen de

Raad en het bestuur van de NOvAA. Voor wat betreft het eerste aspect van de uitspraak, het zelfstandig nemen van besluiten, heeft het NOvAA-bestuur de door de Raad in het verleden genomen besluiten bekrachtigd. Bovendien heeft het bestuur aan de Raad dienaangaande mandaat verleend voor de toekomst, en zijn ten aanzien van dit aspect voorstellen tot wijziging van de twee eerder genoemde verordeningen die op de werkzaamheden van de Raad betrekking hebben, tijdens de Buitengewone Ledenvergadering van 11 december 2006 aangenomen en in januari 2007 in werking getreden. Voor wat betreft de wettelijke grondslag voor facturering van de verrichte toetsingswerkzaamheden is in het verslagjaar door het NOvAA-bestuur overleg gevoerd met het Ministerie van Financiën. De verwachting is dat deze grondslag dit kalenderjaar wordt opgenomen in de Wet op de Accountants-Administratieconsulenten (WAA) via de vierde nota van Wijziging Wet Tucht-recht Accountancy.

Toetsingen algemeen

De Raad heeft twee belangrijke aandachtsgebieden: het preventief toetsen van de door de accountantskantoren gehanteerde systemen van kwaliteitsbeheersing en het doen van onderzoeken naar situaties die niet in overeenstemming zijn met wet- en regelgeving en die tot een veroordeling door de tuchtrechter zouden kunnen leiden. De Raad heeft zich ook in 2006 voornamelijk op het eerste aandachtsgebied gericht.

De toetsingen zijn in het verslagjaar naar tevredenheid van de Raad verlopen. Uit de toetsingen kwam het beeld naar voren dat bij accountants het onderwerp kwaliteit nog steeds hoog in het vaandel staat. Dat neemt overigens niet weg dat de Raad bij een aantal accountantskantoren tot de conclusie moest komen dat het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing niet voldoet aan de daaraan in deze tijd te stellen eisen. Een dergelijke conclusie werd in veel gevallen ingegeven door een ontoereikende documentatie en het hierdoor ontbreken van inzicht in de uitgevoerde werkzaamheden. Er kon in casu geen zekerheid worden verkregen omtrent de vraag of bepaalde noodzakelijk geachte werkzaamheden daadwerkelijk waren uitgevoerd. Het ontbreken van deze documentatie bemoeilijkt, in geval van ontstentenis of belet van de verantwoor-

Foto: Fedde de Weert

mr. B. de Hoogh

delijke accountant, ook de overdracht van het dossier aan een waarnemer.

Toetsingsorganisatie

Het uitvoeren van een toetsing komt neer op het vergelijken van de overgelegde documentatie met de door de beroepsorganisaties gestelde normen en overige wet- en regelgeving. De bevindingen worden vastgelegd in een toetsingsverslag dat de basis vormt voor het advies van de toetsers inzake het eindoordeel van de Raad. De Raad staat steeds uitvoerig stil bij de overwegingen die de toetsers bij het advies voor een eindoordeel hebben laten meewegen en besteedt in zijn eindoordeel bijzondere aandacht aan de motivering van zijn oordeel.

Toetsingsaantallen

De Raad heeft in het verslagjaar 358 accountantskantoren geselecteerd om aan een reguliere periodieke preventieve toetsing te worden onderworpen. Bij deze selectie kwamen 119 accountantskantoren die in 2004 en/of 2005 een tijdelijke vrijstelling hadden gekregen die niet meer kon worden verlengd, 84 kantoren waarbij een hertoetsing diende te worden uitgevoerd, 73 kantoren die zich hadden aangemeld voor de versnelde toetsing en 1 aanvullende toetsing.

Om diverse redenen zijn in het verslagjaar 126 kantoren tijdelijk vrijgesteld van de toetsing. Daarnaast waren 70

Periodieke Preventieve Toetsingen 2006	Aantal 2006:	Aantal 2005:
Reguliere toetsingsselectie	358	377
Te toetsen kantoren uit eerdere toetsingsselecties (2004 en 2005)	119	80
Versneld te toetsen kantoren	73	0
Hertoetsingen (artikel 12 VPPT)	84	0
Aanvullende toetsingen	1	0
	635	457
Geen accountantskantoor meer (artikel 2 VPPT)	79	45
Overdracht op basis van accreditatie (NIVRA/CTK of SRA)	70	105
	149	150
Totaal te toetsen kantoren 2006	486	307
(Tijdelijke) vrijstellingen o.g.v. bijzondere omstandigheden	126	109
Naar 2007 uitgestelde toetsingen o.g.v. bijzondere omstandigheden	109	19
Afmeldingen versnelde toetsing (diversen)	22	0
Totaal	257	128
Getoetste kantoren	229	179
	486	307

kantoren eerder getoetst door een door de Raad geaccrediteerde koepelorganisatie (NIVRA/CTK of SRA). Verder hebben 22 kantoren die verzocht hadden om een versnelde toetsing zich uiteindelijk weer afgemeld. Daarnaast zijn 79 toetsingen afgelast, aangezien de kantoren niet meer als accountantskantoor kwalificeren. Ten slotte zijn 109 toetsingen op grond van bijzondere omstandigheden uitgesteld naar 2007. Dit alles hield concreet in dat de Raad in 2006 voor de taak stond om 229 accountantskantoren aan een periodieke preventieve toetsing te onderwerpen, 50 meer dan het voorgaande toetsingsjaar.

Totaaluitkomst reguliere toetsingen

De Raad heeft tijdens zijn toetsingen geen aanwijzingen gevonden voor een systematisch voorkomende misstand in het accountantsberoep, waaruit kan worden afgeleid dat toetsingen vruchten afwerpen. Kantoren tonen professionaliteit om te komen tot een kwaliteitsverbetering. Mede hierdoor is het aantal tuchtrechtzaken beperkt gebleven. Bij 61% van de in 2006 door de Raad en de geaccrediteerde koepelorganisaties gezamenlijk onderzochte situaties kon tot het oordeel worden gekomen dat het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing "voldoet" aan de daaraan te stellen eisen. Bij 39% van de getoetste accountantskantoren was de aangetroffen situatie van een dusdanige aard dat het oordeel "voldoet niet" moest worden gegeven.

In de eerste grafiek worden de uitkomsten weergegeven van het totaal van de in 2006 door de Raad en de geaccrediteerde koepelorganisaties gezamenlijk uitgesproken toetsingsoordelen ter zake van het kwaliteitsbeheersingssysteem van accountantskantoren waar Accountants-Administratieconsulenten werkzaam zijn. Het percentage als "voldoet" getoetste kantoren is licht gestegen ten opzichte van het voorgaande toetsingsjaar.

Uitkomsten versnelde toetsingen

Anticiperend op de inwerkingtreding van de Wta per 1 oktober 2006 heeft het bestuur van de NOvAA in begin 2006 de Raad verzocht om accountantskantoren de mogelijkheid te bieden om zich (vrijwillig) aan te melden om, met voorrang op de reguliere toetsingsselectie, versneld te worden getoetst. Reden hiervoor was dat de AFM, in verband met de tariefstelling voor een Wta-vergunningaanvraag, uiterlijk binnen een maand na inwerkingtreding van de Wta, zou wensen te beschikken over de uitkomsten van onder andere de door de Raad uitgevoerde toetsingen (vanaf 2003) om de betreffende kantoren voor een verlaagd tarief in aanmerking te kunnen laten komen. De Raad heeft aan dit verzoek voldaan en circa 50 AA-kantoren zijn in april en mei 2006 met voorrang getoetst.

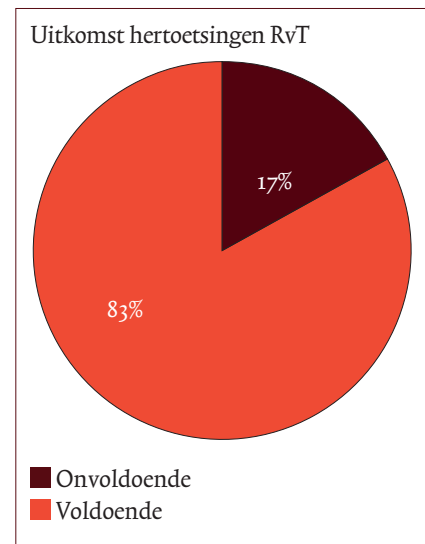
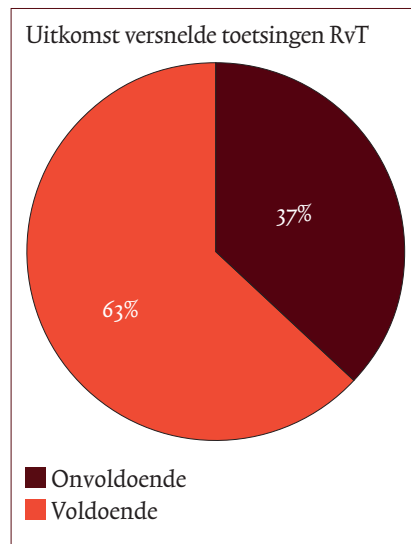
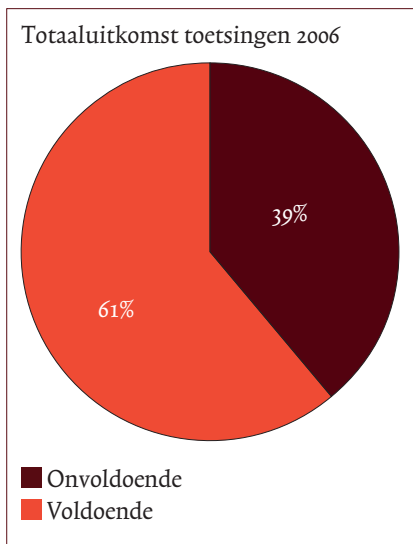
De uitkomsten van de versnelde toetsingen liggen in het verlengde van de totale uitkomst van de toetsingen 2006. Bij 63% van onderzochte situaties is de Raad

tot het oordeel gekomen dat het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing voldoet aan de daaraan te stellen eisen. Bij 37% van de versneld getoetste accountantskantoren was de aangetroffen situatie van een dusdanige aard dat tot het oordeel "voldoet niet" moest worden gekomen.

Uitkomsten hertoetsingen

In het verslagjaar heeft de Raad voor het eerst hertoetsingen uitgevoerd. Een hertoetsing is een toetsing die doorgaans na 2 jaar wordt uitgevoerd bij kantoren die op basis van een eerdere reguliere toetsing als "voldoet niet" zijn beoordeeld. Tijdens de hertoetsing wordt onder meer beoordeeld of de bij de reguliere (eerdere) toetsing geconstateerde tekortkomingen zijn opgeheven en of er geen nieuwe situaties zijn ontstaan als gevolg waarvan het eindoordeel "voldoet" wederom niet kan worden gegeven.

In het verslagjaar is er een duidelijke verbetering in de uitkomsten van de hertoetsingen ten opzichte van de reguliere toetsingen te constateren. Bij 83% van de hertoetsingen is de Raad tot het oordeel gekomen dat het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing voldoet aan de daaraan te stellen eisen. Ondanks het in 2006 nog relatief beperkt aantal uitgevoerde hertoetsingen acht de Raad nu reeds de conclusie gerechtvaardigd dat Accountants-Administratieconsulenten een goede kwaliteitsborging en -beheersing nastreven en in de praktijk willen brengen.

Knelpunten in de praktijk

Met name ten aanzien van de (overigens nauw met elkaar samenhangende) onderdelen “uitvoering van de werkzaamheden” en “documentatie van de werkzaamheden” blijken AA’s relatief vaker dan ten aanzien van de overige aspecten van de toetsing, achter te blijven bij hetgeen van hen verwacht zou mogen worden. Het in een werkprogramma, voorafgaand door de AA goedgekeurd, bijhouden van de verrichte werkzaamheden, alsmede het in het dossier vastleggen van de feitelijke bevindingen naar aanleiding van die werkzaamheden, schiet er in de praktijk, wellicht onder de druk van de dagelijkse werkzaamheden, regelmatig bij in. Ook de toegankelijkheid van de dossiers, alsmede het aantal en de inhoud van de in de dossiers opgenomen specificaties voldeden in een (te) groot aantal gevallen niet aan de daartoe door de beroepsgroep gestelde normen. Hierdoor is het voor de Raad, maar ook voor degene die als waarnemer voor de desbetreffende AA zou moeten invallen, niet of nauwelijks mogelijk zich een goed beeld te vormen van de aan een jaarrekening ten grondslag liggende feiten en van de deugdelijke grondslag van de bij die jaarrekening afgegeven verklaring. Het is in het verslagjaar wederom voorgekomen dat de Raad schendingen constateerde van de tot het fundament van het accountantsberoep gerekende normen (te denken valt hierbij aan de beroepseisen van onafhankelijkheid, deskundigheid en geheimhouding). Situaties waarin werd samengewerkt in een omgeving waarin de organisatie niet voldeed aan de eisen die daaraan door de

beroepsgroep worden gesteld (betrekking hebbend op de zeggenschapsverhouding, het hebben van een beroepsaansprakelijkheidsverzekering en een waarnemingsovereenkomst), werden daarbij door de Raad aangetroffen. Deze situaties werden overigens, op aandringen van de Raad, relatief snel aangepast aan de daartoe gestelde regels. Bovendien bleek een aantal accountants niet volledig aan de verplichting tot permanente educatie te hebben voldaan. Voor zover het stelsel

Uit de uitkomsten blijkt een grotere bewustwording van de getoetste kantoren ten aanzien van de geldende kwaliteitsnormen ten opzichte van voorgaande jaren.

van interne kwaliteitsbeheersing van het desbetreffende kantoor als onvoldoende werd beoordeeld, zal bij de aangekondigde hertoetsing worden nagegaan of de achterstand in educatie in voldoende mate is ingelopen.

De tekortkomingen in de categorie “rapportering” hadden voornamelijk betrekking op tekstuele afwijkingen van de voorbeeldteksten zoals die door het openbaar lichaam NOvAA zijn vastgesteld. Uit de resultaten van de hertoetsingen blijkt overigens dat kantoren met name ten aanzien van de onderdelen beroepseisen, uitvoering en documentatie van

de werkzaamheden een kwaliteitsslag hebben gemaakt. Met ingang van 2006 kunnen kantoren, waarvan tijdens een eerste c.q. reguliere toetsing is vastgesteld dat zij niet voldoen aan de algemeen aanvaarde normen van de beroepsuitoefening, een verbeterplan opstellen, gebaseerd op de door het toetsingsteam gedane aanwijzingen en aanbevelingen. In dit verbeterplan dienen de maatregelen die nodig zijn om de tekortkomingen op te heffen, te worden benoemd en het tijdpad waarin deze maatregelen worden ingevoerd. Het verbeterplan zal bij de hertoetsing mede ten grondslag liggen aan de beoordeling van het kwaliteitsbeheersingssysteem.

Tot slot

De Raad is tevreden over en erkentelijk voor de wijze waarop toetsers, getoetsten en andere betrokkenen zich hebben opgesteld ten aanzien van de toetsingen. Uit de uitkomsten blijkt een grotere bewustwording van de getoetste kantoren ten aanzien van de geldende kwaliteitsnormen ten opzichte van voorgaande jaren. Dit erkent ook een aantal kantoren waar een hertoetsing is uitgevoerd. De hierbij betrokken AA’s hebben aangegeven de toetsingen van de Raad als positief te hebben ervaren en de aanbevelingen op te volgen. ■

* Voor de integrale tekst van het Verslag van de werkzaamheden wordt verwezen naar de website van de Raad: www.rvtbaa.nl.